

ших", а також присвятив дві статті популяризації імені М. Драгоманова на Західній Україні. Під час подорожей по Закарпатті разом з творами Т. Шевченка, Марка Вовчка, І. Нецужа-Левицького, І. Франка В. Гнатюк поширював твори М. Драгоманова.

Будучи у полі впливу яскравої індивідуальності М. Драгоманова, сприймаючи від його вчення науку європейської індивідуалістичної думки, В. Гнатюк виробив власні погляди на шляхи розвитку українства, зокрема, української науки і літератури.

ОЛЬГА ТУРГАН

Запорізький університет

МИХАЙЛО КОЦЮБИНСЬКИЙ І ВОЛОДИМИР ГНАТЮК:
СПІЛЬНІСТЬ ЛІТЕРАТУРНО-ГРОМАДСЬКИХ ОЦІНОК

Багаторічна творча дружба єднала видатного західноукраїнського вченого-фольклориста, етнографа і мовознавця В. М. Гнатюка з М. М. Коцюбинським. Листування між ними охоплює 1899-1913 рр., ініціатором його був В. Гнатюк, який від імені українсько-руської видавничої спілки звернувся до М. Коцюбинського з пропозицією видати у Львові збірку творів письменника.

У 1914 р. у Львові В. Гнатюк опублікував 126 листів М. Коцюбинського зі своєю передмовою та коментарями /листи до Володимира Гнатюка/. Листи свідчать про дружні взаємини, творчу співпрацю цих двох великих людей. У листах М. Коцюбинського і В. Гнатюка, в коментарях вченого до листів новеліста міститься аналіз і оцінка тогочасних суспільно-політичних обставин, українського і світового літературного процесу, видавничих справ.

Великий сонцепоклонник з глибокою шанобою ставився до В. Гнатюка, "людини, що свій час, свої сили і своє здоров'я оддав для спільного і дорогого нам діла" /Твори: В 7 т. - Т. 5. - с. 279. Далі позначатимемо в тексті том і сторінку/, був вдячний йому за видан-

ня творів, вважав, що стільки зобов'язаний вченому-етнографу.

Перша зустріч І.Франка, В.Гнатюка, М.Коцюбинського відбулася у Львові 1905 року, коли М.Коцюбинський після лікування в Берліні повертався додому, пізніше вони зустрічалися в Криворівні. Головне - та духовна спорідненість, що виявляла творчу особистість кожного, глибоке почуття поваги і любові, взаємодтримки, спільне прагнення побачити возз'єднані українські землі. Про це свідчить зокрема лист М.Коцюбинського до В.Гнатюка від 19 квітня 1907 р., в якому письменник підкреслював: "...наскільки Вас знаю, специфічно галицький патріотизм настільки ж Вам чудний, наскільки й мені специфічно український" /VI, 79/.

М.Коцюбинський проявляв постійний інтерес до діяльності В.Гнатюка, звертався до нього з проханням надсилати йому нові журнали, твори, неодноразово висловлював своє захоплення щодо етнографічного, фольклористичного доробку вченого, яким він "підкріпляв свої сили" /Див. УП, 7; VI 60-61; 106/. Вони обмінюються виданнями етнографічних матеріалів, враженнями про них. М.Коцюбинський, високо оцінюючи діяльність В.Гнатюка-етнографа, просить його дати інструкції, поради, вказівки, програми для збирачів етнографічного матеріалу, вболіваючи за те, щоб ця робота була поставлена на науковий ґрунт. З ініціативи українського письменника М.Горький знайомиться з етнографічними збірками В.Гнатюка і дуже зацікавлюється ними. З незвичайною вдячністю і радістю зустрічає М.Коцюбинський "Гуцульщину" В.Шухевича, оповідання про опришків, твори Ю.Федьковича, надіслані В.Гнатюком: "Цілі скарби, якими я тішуся і не натішуся. Вони пригадують мені і Вас, і любу Гуцульщину, що, як сон чарівний, просунулись перед моїми очима, вони врешті в'яжуть мене з Криворівнею" /VII, 72/. Ідея В.Гнатюка написати щось про гуцулів не покидала письменника, ці слова ніби забитий "клин" у голову" не давав йому спокою /див. VII, 54/. За допомогу в

збиранні матеріалу до "Тіней забутих предків" М.Коцюбинський був дуже вдячний своєму товаришу /VII, 39/.

В.Гнатюк відтворює історію написання цієї повісті, розповідає про студіювання письменником найрізноманітніших матеріалів, які мали йому послужити для твору.

Із спогадів В.Гнатюка про М.Коцюбинського постає образ високоінтелектуальної, делікатної, привітної, скромної людини безкорисливої аж до пожертвування, особливо чулої до чужого болю, палкого патріота, який "любив свій край і народ над усе, готов йому віддати всі свої сили, все своє знання, весь свій талант" /Спогади про Михайла Коцюбинського.-К., 1989.-с.176/.

Вчений торкнувся питання творчої лабораторії М.Коцюбинського, вміння письменником художньо обробляти матеріал, домагатись філігранної витонченості стилю, заглиблюватись у психологію персонажів.

ВАНДА ЧАЙКОВСЬКА

Житомирський педінститут

ВОЛОДИМИР ГНАТЮК І МИХАЙЛО КОЦУБИНСЬКИЙ:

СПОРІДНЕНІСТЬ ДУШ І НАУКОВО-ТВОРЧИХ ІНТЕРЕСІВ

Листування між В.Гнатюком і М.Коцюбинським розпочалося 1899 року і тривало до 1913. У 1914 році В.Гнатюк у Львові опублікував 126 листів М.Коцюбинського зі своєю передмовою, яка була написана раніше, буквально через кілька тижнів після смерті письменника 17 червня 1913 року.

Розпочалось це знайомство, як офіційне ділове листування між письменником і дирекцією "Українсько-руської видавничої спілки", яка випускала в світ 7 томів його творів. З листів до В.Гнатюка, датованих 1899-1902 рр., ми довідуємось, що М.Коцюбинський цілком йому довірявся у справах видання своїх творів: "Даво Бам повне